

§ 245

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Mari Holopaisen talousarvioaloitteesta erityistä tukea tarvitsevien 10–16-vuotiaiden nuorten tuesta

HEL 2019-003306 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagogisk sakkunnig, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa ennaltaehkäisevän nuorisotyön ja uudenlaisen työotteen kehittämistä koulun, nuorisotyön ja sosiaali- ja terveystalouden rajapinnoille. Lautakunta pitää tärkeänä varhaisen tuen muotojen kehittämistä, joissa moniammatillisesti saadaan jalkautuvaa tukea kouluun. Lautakunta toteaa, että resurssien kohdentamisessa uusien toimenpiteiden mallintamiseksi on tarkoituksenmukaista huomioida ko. ikäryhmän kaikkien oppilaiden tarpeet. Lisäksi lautakunta toteaa, että uusi kokeiltava työote olisi järkevää liittää osaksi jo olemassa olevia toimintoja tai pilotointoja.

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjausta ja riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Oppilas saattaa tarvita oppimisessa ja koulunkäynnissä tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita monenlaisia tukea yhtä aikaa. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Suomenkielisessä perusopetuksessa nuorten syrjäytymistä ehkäisevää moniammatillista tukea on

toteutettu ja kehitetty pitkään yhteistyössä sekä nuorisopalveluiden että sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

Joustavassa perusopetuksessa opiskellaan sekä koulussa että työpaikalla. Työssäoppiminen on tärkeä osa opiskelua. Joustava perusopetus on tarkoitettu niille vuosiluokkien 7–9 oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio tai joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Joustavan perusopetuksen ryhmiä on neljässä suomenkielisessä peruskoulussa. Jokaisessa koulussa toimii kaksi ryhmää ja opettajien työparina työskentelee nuorisopalvelun osoittama nuoriso-ohjaaja. Lisäksi joustavan perusopetuksen toimintaa toteutetaan yhdessä ruotsinkielisessä peruskoulussa, mutta ilman nuoriso-ohjaajaa. Yhdessä ruotsinkielisessä peruskoulussa on sen sijaan kokemusta nuoriso-ohjaajan jalkautumisesta oppilaiden tueksi koulun arkeen.

Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutettava Ote-opetuksen ja perhetyön malli on puolestaan tarkoitettu 7.–9.-luokkalaiselle nuorelle, joka on jäänyt osin tai pois kokonaan koulusta. Nuori on selvästi syrjäytymisvaarassa ja tarvitsee tukea sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Ote-opetus on määräaikainen erityisen tuen ratkaisu. Ote-opettajan työparina työskentelee sosiaalitoimen osoittama sosiaaliohjaaja, jonka tehtävä painottuu koulunkäyntiä tukevaan perhetyöhön. Jokaisella viidellä suomenkielisellä perusopetusalueella toimii yksi työpari.

1.1.2019 alkaen kymmenessä peruskoulussa on aloitettu kouluvalmentajan työnkuvan pilotointi. Kouluvalmentajien työn tavoitteena on erityisesti varhainen puuttuminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Pilotointi jatkuu lukuvuoden 2019–2020 loppuun saakka.

Mukana-ohjelman ja koulutuksellisen tasa-arvorahan toimenpiteet

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluissa yhteistyössä lapsiperheiden sosiaaliohjauksen kanssa ollaan käynnistämässä toimenpiteitä lapsiperheiden sosiaaliohjauksen ja yhteistyömuotojen kehittämiseksi sekä sosiaaliohjauksen piirissä olevien 1–10- että 11–16-vuotiaiden lasten osalta. Tavoitteena 1–10 -vuotiaiden pilotissa on etsiä uusia yhteistyötapoja, lisätä palveluohjausta ja tiedotusta lapsiperheiden sosiaaliohjauksesta. 11–16-vuotiaiden pilotissa kehitetään jalkautuvan tuen toimintamallia koulun ja sosiaaliohjauksen yhteistyönä. Tavoitteena on rakentaa moniammatillisen työn malli, jossa varhaisella tuella voidaan puuttua alkaviin ongelmiin sekä tukea oppilaiden opiskelua lähikoulussa. Tavoitteena ennaltaehkäistä koulupudokkuutta ja syrjäytymiskierteen kehittymistä sekä tukea opettajaa oppimisympäristön muokkaamisessa oppilaan kasvun ja oppimisen tueksi. Työskentely on lyhytaikais-

ta interventiota esimerkiksi alkaviin koulupoissaoloihin tai muihin koulunkäyntiin liittyviin haasteisiin.

Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti toimialalla on kehitetty monikielinen ohjaaja -mallia perusopetuksessa ja malli on vakinaistettu. Mallia pilotoidaan myös varhaiskasvatuksessa ja lukiokoulutuksessa. Ohjaajat toimivat suomen, somalin, arabian, englannin ja venäjän kielillä. Ohjaajat tarjoavat tehostettua moni-/omankielistä ohjausta tarpeen mukaisesti ja yhteistyössä toimipisteiden muun henkilökunnan kanssa. Ohjaajat toimivat 3–5 toimipisteessä sekä tarvittaessa koko kaupungin tasolla. Ohjaajien tehtävänä on muun muassa tukea lasten ja nuorten ja heidän huoltajiensa osallisuutta koulussa, tarjota arjen koulunkäynnin ohjausta ja neuvontaa, tukea henkilökuntaa kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistumisessa sekä osallistua moniammatilliseen ja alueelliseen verkostotyöhön. Perusopetuksessa vakinaisia ohjaajia on viisi. Syksyllä 2019 perusopetuksessa aloittaa neljä ohjaajaa pilotissa, jossa kokeillaan vahvempaa omankielistä ohjausta ja tukea hiljattain tulleille perheille sekä lasten siirtyessä esiopetuksesta alkuopetukseen ja nuorten siirtyessä peruskoulusta toiselle asteelle.

Edellä mainittujen palveluiden ja toimenpiteiden lisäksi Opetushallituksen rahoittamassa koulutuksellisen tasa-arvon edistämishankkeessa kehitetään tehostetun ohjauksen ja työelämäpainotteisen perusopetuksen mallia. Kehittämistoiminnan tavoitteena on vahvistaa koulujen ja työelämän yhteistyötä, sekä tukea mielekkään jatko-opintopaikan löytämistä.

Vaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeella, Mukana-ohjelmalla, tavoitellaan systeemistä muutosta, jonka myötä lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Hyvinvointia tulee tukea jo ennen ongelmien ilmaantumista, ja lapsuudessa ilmeneviin signaaleihin reagoida ennen vaikeiden oireiden ilmestymistä. Mukana-ohjelman tavoitteena on siirtää syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävän työn painopistettä ennaltaehkäiseväksi.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnissä ja käynnistymässä monialaisia toimenpiteitä erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukeen liittyen. Syrjäytymisen ehkäisyssä on tärkeää kohdentaa toimenpiteet oikea-aikaisesti ja vahvistaa hyvinvointia tukevien ja suojaavien tekijöiden ja kasvuympäristöjen toimintamahdollisuuksia. Siirtämällä paino-

pistettä korjaavista tukitoimista moniammatillisesti toteuttavaan varhaisen tuen toimenpiteisiin, positiiviset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti yksilöön ja ympäristöön. Lisäksi pidemmällä aikavälillä voidaan saada aikaan taloudellista säästöä.

Tällä hetkellä nuorisopalvelut kouluissa kohdentuvat pääosin vain valikoituun joukkoon nuoria joustavan perusopetuksen luokilla. Mikäli tätä kohdennetusta laajennetaan, se on hyvä tehdä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Aloitteessa esitettyä nuorisopalveluiden tuottamaa uutta työtettä voisi olla järkevää liittää osaksi jo hyvin toimivaa monikielisen ohjauksen mallia ja/tai käynnistymässä olevaa työelämäpainotteisen perusopetuksen mallinnuksen pilotointia.

Talousarvioaloitteessa esitetyt resurssilisäykset kohdistuvat erityisesti nuorisotyöhön kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle, eivät kasvatus- ja koulutuksen toimialalle.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta 28.8.2019 mennessä valtuutettu Mari Holopaisen ja kahdeksan muun valtuutetun tekemään talousarvioaloitteeseen: Nuorten syrjäyttämishaasteen ratkaisuksi tarvitaan uusia kokeiluja. Tavoitteena on estää syrjäyttämistä ja kehittää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Kohderyhmänä ovat yläkouluikäiset nuoret, jotka tarvitsevat erityistä tukea, joka on kuitenkin erikoissairaanhoidon tai lastensuojelun kevyempää. Erityinen painotus siinä, miten tuetaan ei suomea ensimmäisenä kielellään puhuvia nuoria. Aloitteen myötä kehitetään nuorisopalveluiden esittämä uusi työote koulun, nuorisotyön ja sosiaali- ja terveyspalveluiden rajapinnoille. Me allekirjoittaneet esitämme, että erityistä tukea tarvitsevien 10–16-vuotiaiden tukeen varataan 500 000 euroa. Noin 10 työntekijän työpanoksella pystytään takaamaan toimiva alueellinen kattavuus.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagogisk sakkunnig, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 Mari Holopaisen talousarvioaloite erityistä tukea tarvitsevien 10-16-vuotiaiden nuorten tuki

13.08.2019

Asia/18

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 51300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kasvatusjakoulutus@hel.fi

Käyntiosoite

Töysänkatu 2 D
Helsinki 51
www.hel.fi/kasvatusjakoulutus

Puhelin

+358 9 310 8600

Faksi

+358 9 86390

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI2922661800003009

Alv.nro

FI02012566